

ԱՐԱՐԱՏ ԴԱՐԻՖՅԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ՔԵՐԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՎ

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԱԳԻՐԲ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1939

31 JAN 2018

ԱՐԱՐԱՏ ՂԱՐԻՔԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՎ
ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԱԳԻՐԳ
ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ԹԵՐԵՎԱՆ 1939

Դասագիրքը կազմելուն ռեժիսոր է Ն. ՄԱԶՄԱՆՅԱՆԸ

А. Гарибян
АРМЯНСКИЙ ЯЗЫК
 Грамматика и правописание.
 Учебник для 2-го класса.
 Гиз. Арм. ССР, Ереван, 1939

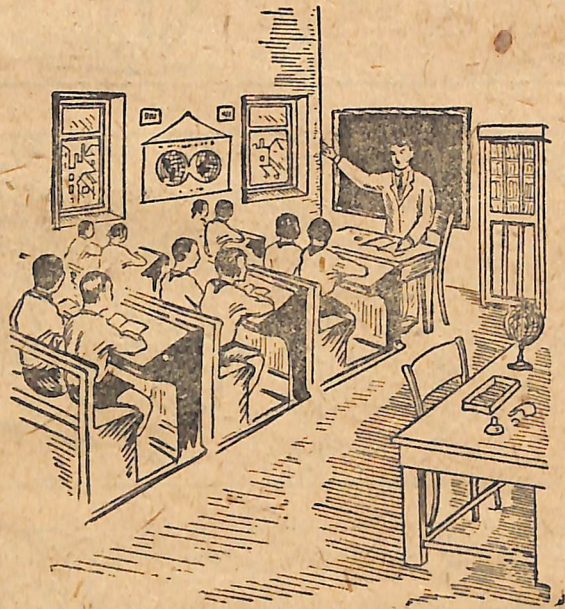
11-2840691

Պատկերք.

1. ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ո՞վ ի՞նչ է անում.

Ուսուցիչը բացատրում է:
Սշակերանները լսում են:

Սյստեղ կա յերկու նախադասութիւն:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 1. Կազմեցե՛ք յերեք նախադասութիւն.

Արան (ի՞նչ է անում)
Սեդան (ի՞նչ է անում)
Բանվորը (ի՞նչ է անում)
(Կարդում է, գրում է, աշխատում է)

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 2. Կազմեցե՛ք յերեք նախադասութիւն.

(ո՞վ) գրում է:
(ո՞վ) խաղում է:
(ո՞վ) վաղում է:
(Արփիկը, Շուշիկը, Շողիկը)

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 3. Լրացրե՛ք նախադասութիւնները.

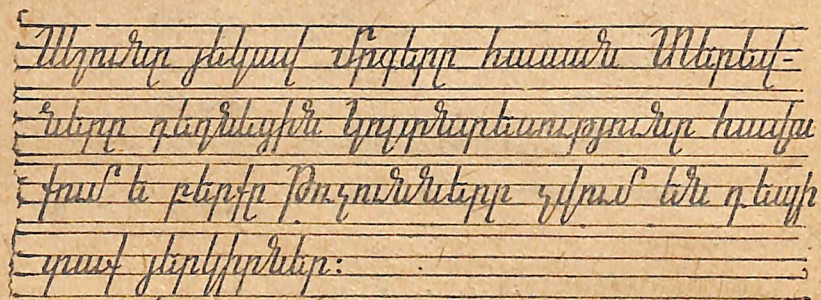
Ձին արածում է (վորտե՞ղ):
Կատուն բռնում է (ի՞նչ):
Մեղուն շինում է (ի՞նչ):
(դաշտում, մուկ, մեղր)

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 4. Լրացրե՛ք նախադասութիւնները.

Սշակերանները խմբերով դնում են (ո՞ւր):
Ուսուցիչը դասարանում բացատրում է (ի՞նչը):
Հասմիկն ու Սեդան դաշտում (ի՞նչ) են քաղում:
(գլրոց, դաս, ծաղիկ)

Կարգալիս նախադասութիւն վերջում դա-
գար ենք տալիս: Գրելիս նախադասութիւն
վերջում դնում ենք վերջակետ: Վերջակետից
հետո սկսում ենք մեծատառով:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 5: Արտագրեցեք և զրեք վերջակետը.

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 6: Կարդացեք և ասացեք՝ Պետիկը ճիշտ է բացատրում վերջակետը.

ՊԵՏԻԿԻ ՎԵՐՋԱԿԵՏԸ

Պետիկը նստեց դասը սովորելու: Մեկ ել մայրը նը- կատեց, վեր Պետիկը գլուխը զրել ե սեղանին ու ննջում ե:
— Պետիկ ջան, ինչու դասդ չես սովորում, — ասաց մայրիկը:

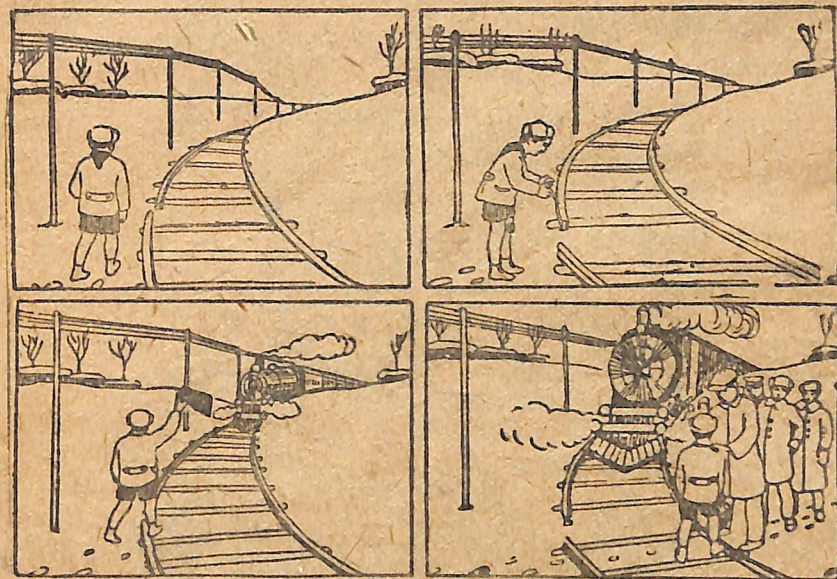
— Վերջակետի յեմ հասեր, մայրիկ, — պատասխանեց Պետիկը, — ուսուցիչն ասաց՝ լերը վերջակետի համենս, հանդատացիլը:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 7: Արտագրեցեք: Վերջակետից հետո չմոռանաք սկսել մեծատառով.

Մենք բոլորս սիրում ենք մեր Խորհրդային հայրենիքը: Կարմիր սահմանապահները պաշտպանում են մեր սահմանները:

Բոլորս ցանկանում ենք պիսներ դռնալ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 8: Ուշագիր կարդացեք: Յուրաքանչյուր նկարի համապատասխան գտեք մի նախադասութիւն:

ՀԵՐՈՍ ՏՂԱՆ

Սլաքավարի փորդի Մաքոն սուզում եր լերկաթուղու գիծը: Հեղեղը մի տեղում փչացրել եր գիծը: Մաքոն լսեց հեռվից մոտեցող գնացքի ձայնը: Մաքոն անմիջապես իր կարմիր վզկապով մի զրոշակ պատրաստեց: Կարմիր զրոշակը ձեռքին նա կանգնեց գծի մեջտեղը: Մեքենավարը նկատեց: Նա կանգնեցրեց գնացքը Մաքոյից մի քանի քայլ հեռու: Հերոս տղան գնացքը փրկեց խորտակումից:

2. ԲԱՌ ՅԵՎ ՎԱՆԿ

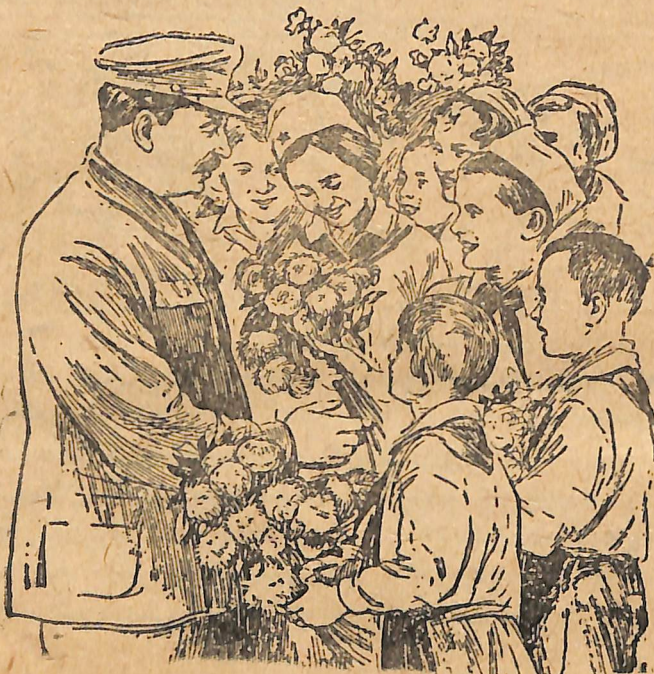
ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 9: Գտեք՝ քանի՜ բառ կա այս նախադասության մեջ.

Մեծ սավանն սպիտակ
Դաշտերն առավ ձյունի տակ:

Բառերը լինում են միավանկ և բազմավանկ:
Միավանկ բառեր՝ պատ, քար, տուն: Բազմավանկ բառեր՝ կատու, ծաղիկ, դասարան:

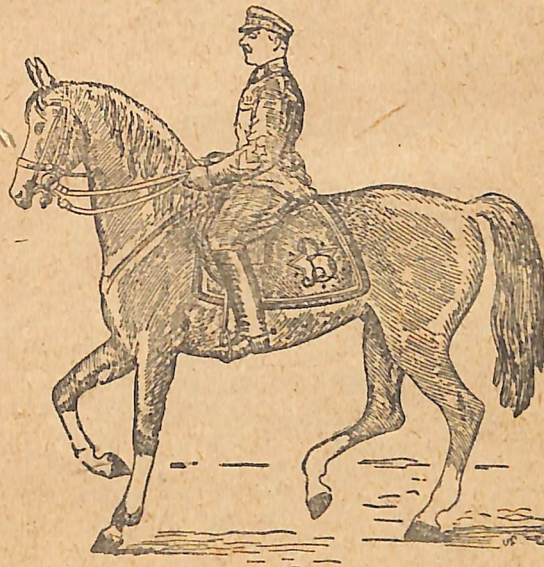
ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 10: Անդիր սովորեցե՛ք: Արտագրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք միավանկ բառերը.

Այնպես հուզվեց այն մանկիկը՝
Ուզեցի ուհին ժպտերես,
Յերբ իր ձեռքի փունջ ծաղիկը
Առաջնորդին նվիրեց:

— Ընդունիր սերը մեր լերկրի,
Դու մեր արև, դու մեր հայր,
Այս անթառամ ծաղիկների
Անուշ բույրը կենսարար:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 11: Արտագրեցե՛ք և հաշվեցե՛ք բազմավանկ բառերը:

Կլիմ Վորոշիլովին
Նամակ գրեցի,
— Ընկեր Վորոշիլով, —
Այսպես սկսեցի:

— Յեղբայրս այս տարի
Բանակ ե գնում,
Դիտեմ, վաղուց ե նա
Դրան յերազում:

Ընկեր Վորոշիլով,
Վստահիր նրան.
Կմեռնի՜ չի թողնի,
Վոր մեզ վրա գան:

Վանկը կազմված է մեկ կամ մի քանի հնչյուններից:

Որինակ՝ ա-սաց:

Առաջին վանկը կազմված է մեկ հնչյունից ա:

Յերկրորդ վանկը կազմված է յերեք հնչյունից՝ սաց:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 12: Արտագրեցեք: Հաշվեցեք ամեն մի վանկի հնչյունները.

հաւոյ ու աչ-գի ցար-դա-րուն,
 րոպ ե խա-ղում դաշ-տե-րում,
 քրտ-չուն-ներն են քեզ գո-վում.
 Դնչ նախ-շուն ես, լաւ մա-յիս:

Պու կայ-րատ ես ման-կան պես,
 Թրտ-վր-առն ու խրն-դե-րես,
 Զու-րաւ, շու-րաւ կը-բե-րես
 Վոզգ աղ-խաղ-իքն ալ շա-յիս:

3. ՀՆԶՅՈՒՆ ՅԵՎ ՏԱՌ

Հնչյունները լինում են ձայնավոր և բաղա-
 ձայն:

Ձայնավոր հնչյուններն են՝ ա, ե, ի, ո, ու,
ը, ընդամենը 6 հատ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 13: Հաշվեցեք, թե ամեն մի բառ քանի՞ ձայնավոր ունի:

Անգիր սովորեցեք ձայնավորները.

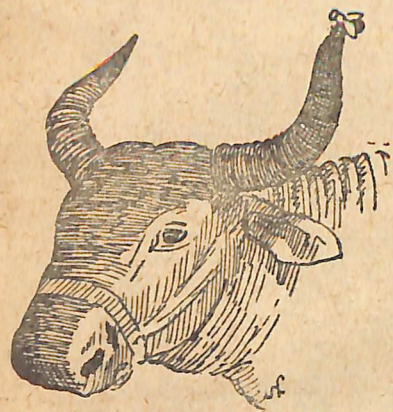
Գարունը յեկավ: Որը տաք էր, արևը վառ:
 Մեղուները փեթակից դուրս յեկան:

Մեղունները դաշտում ու այգում բացված ծաղիկների բաժակներից կուշտ կերան, ապա ուրախ-ուրախ՝ վերադարձան փեթակը:

Ձայնավորներից բացի մյուս բոլոր հնչյունները բաղաձայն են:

Բաղաձայն հնչյուններ՝ բ, գ, դ, լ, թ, ժ, լ, խ, ծ, կ, հ, ձ, ղ, ճ, մ, յ, ն, շ, չ, պ, ջ, ռ, ս, վ, տ, ր, ց, փ, ք, ֆ, ընդամենը 30 հատ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 14: Արտազրեցեք: Հաշվեցեք, թե ամեն մի բառ քանի՞ բաղաձայն ունի:

Խոնարհ ու հեղ
մի հոգնամ յեղ,
Արդոն ուսին
Եաներ պային
մի իրիկուն
Պայիս եր գուն:

Հնչյունի նշանը կոչվում է գիր կամ տառ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 15: Կարդացեք: Գտեք հանելուկը:
Վորոշեցեք, քանի՞ տառ ունի ամեն մի բառ.

Զորս յեղբայր են,
Ամեն տարի
Յերկրի վրա
Ման են գալի:

Տառերը լինում են մեծատառ և փոքրատառ:
Մեծատառը լինում է միայն բառասկզբին:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 16: Արտազրեցեք և ընդգծեցեք մեծատառերը:

ՎՈՋՆԻՆ ՈՒ ՆԱՊԱՍՏԱԿԸ

— Ի՞նչ ագեղ ու ծակծկող շորեր ունես, բարեկամ,—
ասաց նապաստակը վոզնուն.

— Ճիշտ ե, — պատասխանեց վոզնին, — բայց իմ փշերն
ինձ ազատում են շների ու գայլերի ատամներից: Քո մոր-
թին ել քեզ ազատում ե:

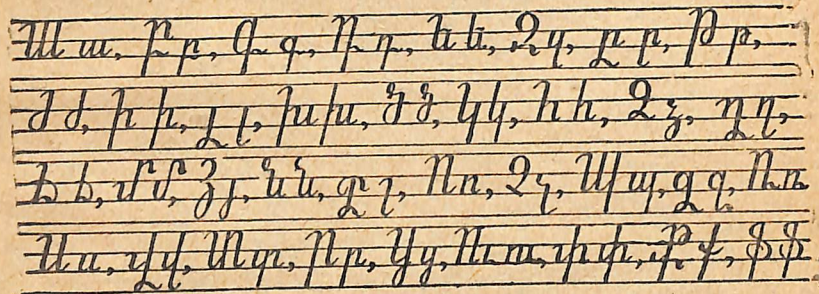
— Վնչ: Ինձ աղատում եմ իմ արագավազ վոտները, —
պատասխանեց նապաստակը:

Տառերի ընդունված շարքը կոչվում է այբուբեն:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 17: Արտագրեցեք մեծատառերը.

Այբուբեն

Ա, Բ, Գ, Դ, Զ, Ե, Ը, Թ, Ժ, Ի, Լ, Խ,
Շ, Կ, Հ, Ձ, Ղ, Ճ, Մ, Յ, Ն, Շ, Ո, Զ,
Պ, Զ, Ռ, Ս, Վ, Տ, Բ, Յ, ՈՒՌ, Փ, Բ, Ֆ:
Ֆ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 18: Արտագրեցեք փոքրատառերը:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 19: Անգիր սովորեցեք այբուբենը:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 20: Արտագրեցեք այբբենական
կարգով.

գ, Բ, Ի, Ժ, Գ, Ե, Ը, ա, Խ, Ը

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 21: Արտագրեցեք բառերը իրենց
առաջին տառերի այբբենական կարգով.

Արամ, ծաղիկ, թռչուն, բզեզ, գարուն, դանակ, ըն-
կեր, զանգ, ինչ, եմին, լոր, խաղող:

Առանձին գործածելիս Յ հնչյուն ունեցող
յեվ բառը կարճ գրվում է և:

Այս և գիրը մեծատառ չունի, դրա փոխա-
րեն գրվում է Յեվ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 22: Արտագրեցեք, ընդգծեցեք և
գիրը:

Մ Ե Ղ Ո Ւ

Առավոտից յես շրջում եմ

Յեվ դաշտ, և՛ սար, և՛ այգի,

Յես մի փոքրիկ ժիր անդամս եմ

Մեր համերաշխ համայնքի:

Բառի մեջ եվ կամ յեվ հնչյունների փոխա-
րեն գրվում է և:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 23: Արտագրեցեք և ընդգծեցեք և
գիրը: Քանի հնչյունի նշան է:

Արև, արև, յեկ, լեկ,

Զիզի քարին վեր յեկ,

Սև-սև ամպեր, հեռացեք,

Արևին ճամփա տվեք:

Յերկու բաղաձայնների միջև լավող ը ձայ-
նավորը սովորաբար չի գրվում: Որինակ՝ լավում
է զըլուխ, բայց գրվում է զլուխ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 24: Արտադրեցեք և ընդգծեցեք այն
բառերը, փոխեղ լսվում ե ը, բայց չի գրված:

Մանուշակը կապույտ գլխով,
Թաք ե կացել թփերի տակ,
Զանգակիկը մեղմ ճոճելով
Թերն ե ներկել կապույտ-սպիտակ:
Ճերմակ հագած հեղ Շուշանը
Փսփսում ե գեփյուռի հետ,
Թերը փռած Մարգարիտը
Որորվում ե առաջ ու յետ:

4. ՏՈՂԱԴԱՐՁ

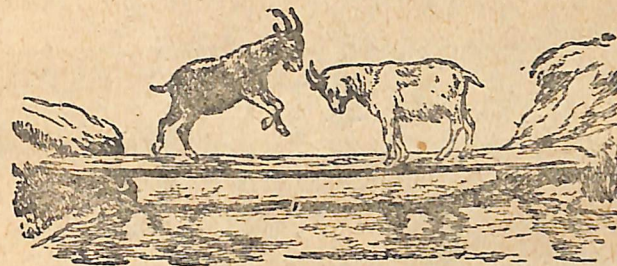
Բազմավանկ բառերը կարելի յե բաժանել
վանկերի:

Որինակ՝ ա-շա-կերտ, Սա-հա-սար:

Վանկերի բաժանելիս բաղաձայնների միջև
լսվող ը ձայնավորը գրվում ե:

Որինակ՝ գը-լուխ, փըս-փըսալ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 25: Արտադրեցեք՝ վանկերի բաժա-
նելով:

ԿԱՄԱԿՈՐ ԱՅԾԵՐԸ

Յերկու կամակոր այծ իրար հանդիպեցին մի նեղ
կամրջի վրա: Այծերից փոչ մեկը չուղեց մյուսին ճանա-
պարհ տալ: Նրանք ճակատ ճակատի զարկեցին, իրար
զլուխ պատռեցին և վերջը յերկուով ել թրմիացին ջուրը:

Յերբ ամբողջ բառը տողում չի տեղավորվում,
մեկ կամ մի քանի վանկ տանում ենք հաջորդ
տողը: Դա կոչվում ե տողադարձ:

Որինակ՝ Ար-շանուշ կամ Արշա-հուշ:

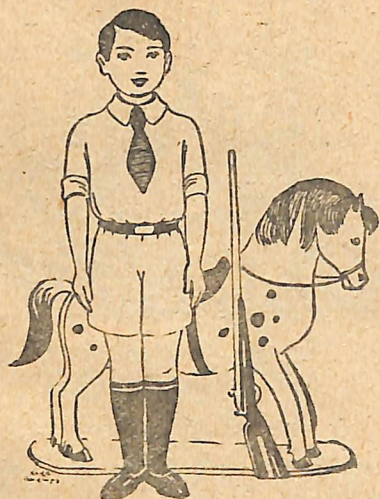
ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 26: Ցույց տվեք, թե քանի՞ տեսակ
կարելի յե տողադարձ անել հետևյալ բառերը.

Յերեխաներ, ճանապարհ, անտառներ, արթնանալ,
ամենամոտ, արձակեցեք, դեղատուռ, կարկաչահոս:

11-2840692

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 27: Արտագրեցեք վանկերի բաժանելով:

ՆԱՄԱԿ ՎՈՐՈՇԻՂՈՎԻՆ

(Նարունակուքյուն)

Նա դիպուկ խփող է,
Ինքը կտեսնես,
Յերբ թշնամու դեմ
Գնալ հրամայես:

Իսկ յեթե մեռնի
Իմ յեղբայրը մեծ,
Այդ մասին իսկույն
Նամակ կգրես:

Ընկեր Վորսշիլով,
Շուտով բոյ կառնես,
Յեղբորս փոխարեն
Դիմում կկանգնես:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 28: Արտագրեցեք և յուրաքանչյուր բառ բաժանեցեք տողադարձի նման՝ ձեր ցանկացածի պես.
ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՓ

Միեմ' առջին յերկարի կրորից դարբնացում
շինված ելին յերկու խոփ: Նրանցից մեկն
խակույն գնաց աշխատանքի, իսկ մեկը
յերկար ժամանակ ընկած եր դարբնացում:

Մի ահագամ այդ յերկու խոփերը կրկին
պատահեցին իրար: Անխապող խոփը ար-
ձագի պես փայլում եր, իսկ պարսպ մի-
նացածը սեփացած եր ու ժանգոփ պատում:

5. ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ը ձայնավորը

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 29: Վորոշեցեք՝ վճիռ հնչյուններից առաջ լսվող ըն չի գրվում:

Ընկեր Ստեփանը վերադարձավ Ստեփանավանից՝
ժամը իննին սկսվում է մեր դասը: Մի շտապիր, սպասիր
մի քիչ՝ զրոսանքի գնանք: Զգուշ լեղիր արտագրելիս,
ստորակետ բաց չթողնես: Ստուգման ժամանակ գերազանց
գնահատական ստացա:

Բառասկզբին ը չի գրվում ստ, սպ, սփ, սթ,
սկ, զգ, զբ, շտ, սք, բաղաձայններից առաջ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 30: Վճր բաղաձայններից առաջ
լսվում է ը բայց չի գրվում:

Ընդգծեցեք:

Սկիզբ, սկյուռ, սովեր, ստանալ, ստացական, ստո-
րագրութիւն, ստուգել, սթափվել, սպասել, սպառել, սպի-
տակ, սքանչելի, սփռվել:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 31: Վճր բաղաձայններից առաջ է
լսվում ը բայց չի գրվում:

Ընդգծեցեք:

Զբաղվել, զբոսնել, զգալ, զգաստ, զգոն, զգեստ,
զգուշ, շտապ, շտեմարան:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 32: Արտագրեցեք և ավելացրեք բաց
թողած տառը.

Վորսորդը մի գալլ — պանեց: — պիտակ սավանը ծած-
կել է դաշտ ու ձոր: — տեփանն ու — պանդարը — բոսան-
քի լեն — տապում: — գուշ, — գեստդ չպատառոտես: — կսվել
են մեր — տուգումները:

(սպանեց, սպիտակ, Ստեփան, Սպանդար, զբոսանք,
շտապել, զգուշ, զգեստ, սկսել, ստուգում):

Տողադարձի ժամանակ բառասկզբին լսվող
ը-ն գրվում է: Որինակ՝ ըս — պասել, ըզ — բոսնել

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 33: Գտեք սպ, ստ, սկ, սթ, զբ, զգ,
շտ, բաղաձայններով սկսվող բառեր և տողադարձ արեք,
Որինակ՝ ըշ-տեմարան, ըս-պիտակ:

այ, ոյ, ույ, եյ,
յա, յու, յե:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 34: Արտագրեցեք այն բառերը, վո-
րոնք ունեն այ, ոյ, ույ, եյ, յա, յու, յե, չերկհնչյունները:

ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳՈՒՄ

Մի ամառ, յերբ դեռ փոքր էյի, յեռ ու քույրս հյուր
եյինք գնացել քեռուս ալդին: Ամեն ինչ այդտեղ նոր էր
մեզ համար: Ամբողջ որը թափառում էյինք այգում, իսկ
յերեկայան հոգնած ու անուշ քնում էյինք:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 35: Գտեք և ավելացրեք այ, ույ
յա, յու, յե, յերկնայուհիներ ունեցող բառեր:

Մայր -----

բույս -----

վոսկյա -----

պուշ -----

յեղ -----

Յ ԶԱՅՆԱԿԱՊԸ

Ա, ե, ո, և հաջորդ ձայնավորների միջև
գրվում է յ, յեթե լավում է:

Այդ յ-ն կոչվում է ձայնակապ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 36: Ստուգեցեք՝ վճռ ձայնավորներն
ե կապվում յ-ն:

Նախքան, Կարոյի պայուսակը Միքայելի նստարանի
վրա յե:

Հայելին թեյի սեղանին է: Նոյեմբերն աշնանային
ամիս է:

յ ձայնակապը հաջորդ ձայնավորին միանա-
լով վանկ է կազմում:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 37: Վանկերի բաժանեցեք հետևյալ
բառերը:

մայիս, Արամայիս, Նայարան, մարտի կայկիլ:

Ասիայի պայուսակը, նոյեմբեր ամիսը:

Իա, իե, իո, իու, իի, յերկձայնավորների
միջև յ չի գրվում:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 38: Արտագրեցեք և ընդգծեցեք իա,
իե, իո, իու, իի, յերկձայնավորները:

Գաբրիելը և Դանիելը միասին են պարապում: Արամը
և Վիկտորիան երսկուրսիա գնացին: Ընկ. Ոֆելիան մեր
դաստիարակն է: Մոսկվան խորհրդային Միության մայրա-
քաղաքն է: Պիոներ Վաչիկը գերազանցիկ է:

ԲԱՂԱԶԱՅՆՆԵՐ

դ—թ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 39: Արտագրեցեք և անգիր սովորե-
ցեք հետևյալ բառերը, վերոնց մեջ արտասանվում է թ,
բայց գրվում է դ:

Վարդ	Խորհուրդ
Կարդալ	Խնդրել
Մարդ	Թաղեվոս
Վարդան	Յերկրորդ
Զարդ	Յերրորդ
Ժողովուրդ	Զորրորդ
Ոդ	Վորդ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 40: Արտագրեցէք: Լրացրէք բաց թողնված տառերը.

Վար — անը, յերկրորդ — դասարանումն ե:

Թա — եվոսը կար — ում ե մի նոր գիրք:

Մայիսին բացվում ե վար — ւ:

Խորհր — աշին ժողովուր — ւ յերջանիկ ե:

ձ—ց

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 41: Արտագրեցէք և անգիր սովորեցէք հետևյալ բառերը, վերոնց մեջ արտասանվում ե ց, բայց գրվում ե ձ:

խուրձ

բարչ	դերչ
արչ աւիրոր	դարչ
համարչակ	որսավարչ
փորչ	վերադարչ
բարչի	

արձան

դերձակ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 42: Արտագրեցէք վերևի ցուցակն այբբենական կարգով:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 43: Արտագրեցէք և բառացուցովի ոգնությամբ լրացրէք բաց թողնված տառը:

Բար — ւ պահիր պիտենեական պատիվդ:

Վերադար — ին տեսա մի գեղեցիկ ար — ան:

Ար — ալուրդը վերջացավ: Դեր — ալը կարում ե:

Բար — ւ փափուկ ե: Դեղ — ւ համեղ միրգ ե:

Ղ—չ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 44: Արտագրեցէք և անգիր սովորեցէք հետևյալ բառերը, վերոնց մեջ արտասանվում ե ջ, գրվում ե Ղ:

արջ

աղջիկ

վերջ
առաջին
աղջիկ
առողջ
վողջուն
զղջալ

թըջել
մըջուն
աջ
մեջ
իջնել
—

մըջուն

չղջիկ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 45: Արտագրեցեք այբբենական կարգով:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 46: Արտագրեցեք և վերևի բառացուցակի ոգնությամբ լրացրեք բաց թողնված տառը:

Առաջին դասարանում աղ-իվներ շար
կան: Արշակունյի վեր-ին որը կրկնեցի
դասերս: Ար-ի Գրությունը թր-եց իր վոդր:
Պարզում մը-յունի բույն ցենսա:

Բ—Վ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 47: Արտագրեցեք և անգիր սովորեցեք հետևյալ բառերը, վորոնց մեջ արտասանվում է վ, բայց գրվում է ք,

յերբ
նուրբ
յերեսաբեիչ
վորբ
հարբել

հարբուխ
խաբել
համբույր
սրբել
չակորբ

Դարբին

Գ—Ք

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 48: Արտագրեցեք և անգիր սովորեցեք հետևյալ բառերը, վորոնց մեջ արտասանվում է ք, բայց գրվում է ց,

յերգ	ոգնել
կարգ	հոգնել
կարագ	հոգնակի
մարագ	սլարգև
շոգ	Մարգիս
անգամ	Գրիգոր
ուրագ	Մարգարիտ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 49: Արտագրեցեք վերևի ցուցակը այբբենական կարգով:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 50: Արտագրեցեք և բառացուցակի ոգնությամբ լրացրեք բաց թողնված տառը:

Մի յեր — գիտեմ լես աննման
Հզոր մուրճի թափի նման:
սլար — եվուհին ո — նում է Մար — արիտին:
Ամառը շո — է լինում: Սար — իսը հո — նել է:
Հյուսնը ուրա — ով տաշում է:

6. ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՈՒՆ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 51: Ավելացրեք ուրիշ առարկաների անուններ:

Ի՞նչ. — մաշիտ, տուն, ծառ, խոտ...
Ի՞նչ. — ձի բադ, հավ, արջ...

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 52: Ալեկացրեք ուրիշ առարկաների
անուններ.

Ո՛վ.— աշակերտ, բանվոր, ուսուցիչ...

Ո՛վ.— հայր, տատ...

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 53: Գտեք և գրեցե՛ք այս բոլոր
առարկաների անունները:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 54: Կարգացե՛ք և գտե՛ք առարկա-
ների անունները:

Գ ի Ր Ք

Ասած տեսնեմ,
Իմ սիրուն գիրք,
Քեզ կսիրեմ,
Քան խաղ ու միրգ:
Ես ի՞նչեք կան
Ծոցիդ մեջը.
Ճստան մկնիկ,
Վոսկի ձկնիկ,

Թիթեռ, բզեզ,
Իսկ ծաղկի պեռ,
Բադ ու պուլիկ,
Գառն ու ուլիկ,
Կաքավ ու լոր,
Շլոր, սալոր...
Ասած պատմի՛ր
Իմ աղանջին,

Դու ծանոթ ես
Ամեն ինչին:
Դե, շուտ պատմի՛ր,

Իմ խելո՛ք գիրք,
Քեզ կսիրեմ,
Քանխաղ ու միրգ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 55: Դրեցեք հետևյալ տեսակի առարկաների անունները.

Մարդիկ. — ուսուցիչ, տղա...

Բույսեր. — սինձ, մանուշակ...

Թռչուններ. — բադ, ծիծեռնակ...

Մրգեր. — տանձ, խաղող...

Մարդը, կենդանին, բույսը, միրգը, բոլոր իրերը կոչվում են առարկա:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 56: Հարցերի փոխարեն դրեք առարկաների անուններ:

Աշակերտը գրում է (ինչո՞վ)... (ի՞նչ)...

Հյուսնը սղոցում է (ի՞նչով)... (ի՞նչ)...

Տատը կանչում է (ո՞ւմ)...

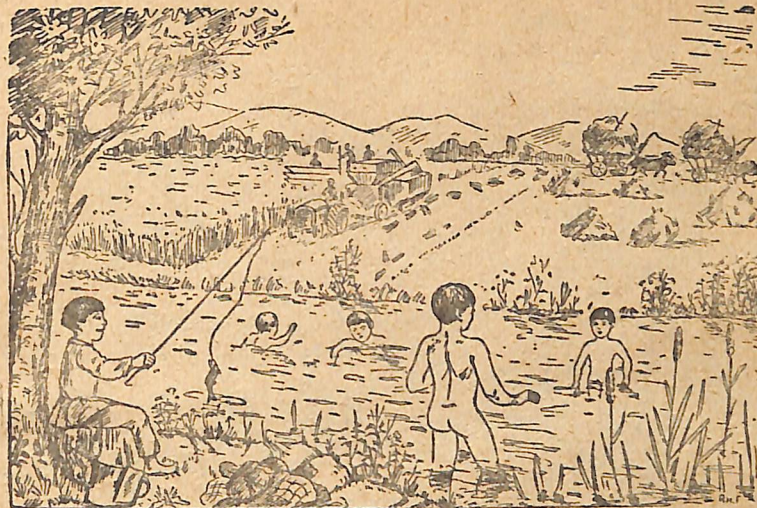
Շուշիկը հանդիպում է (ո՞ւմ)...

Պապը նամակ ստացավ (ո՞ւմից)...

Առարկաների անունները պատասխանում են հետևյալ հարցերին.

ո՞վ, ի՞նչ, ո՞ւմ, ի՞նչի՞, ի՞նչի՞ց, ի՞նչի՞ց, ում՞ով, ի՞նչով, ի՞նչո՞ւմ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 57: Կարդացեք և ասացեք, թե ի՞նչ հարցերի յեն պատասխանում առարկաների անունները:

ԻՆՉ ՅԵՂԱՆԱԿ Ե

Յես վոսկեգոծում եմ արտերը և կռացնում հասկերի գլուխները:

Յես կախ եմ անում այգիներում տանձ, խնձոր, դեղձ և խաղող:

Յես ճուտիկներին թռցնում եմ բներից և հանում մանուկներին զով անտառը, աղբյուրների մոտ, ազատ սարերը:

Մի՞թե ինձ չեք սիրում:

7. ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԹԻՎԸ

Առարկաները լինում են յեղակի և հոգնակի:

Յեզակի (մեկ առարկա)

տանձ

թիթեռ

Հոգնակի (մեկից ավելի առարկաներ)

տանձեր

թիթեռներ

Յեզակին ցույց ե տալիս մեկ առարկա:
Հոգնակին ցույց ե տալիս մեկից ավելի նույն տեսակի առարկաներ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 58: Լրացրեք, կետերի տեղը զբեւոյն հոգնակիները:

Սար	Մարեր
Քար	
Պատ	
Ճուտիկ	
Մանուկ	

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 59: Վորոշեցեք՝ առարկա ցույց տվող բառը յեզակի՞ յե, թե՞ հոգնակի:

ՎՈՐ ՅԵՂԱՆԱԿՆ Ե

Յես գույն-գույն ներկում եմ ծառերը և ճամբա դնում թռչուններին դեպի տաք յերկիրները: Յես լցնում եմ մառանները մրգերի կախամներով, չիր ու չամչով: Յես բաց եմ անում ձեզ համար դպրոցի դռները:

Միթե ինձ չեք սիրում:

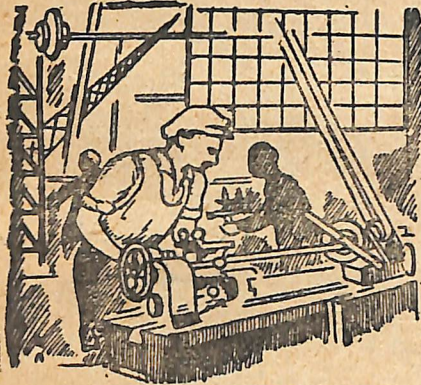
Հոգնակին կազմելիս միավանկ բառերին ավելացնում ենք եր, իսկ բազմավանկ բառերին՝ ներ վերջավորություն:

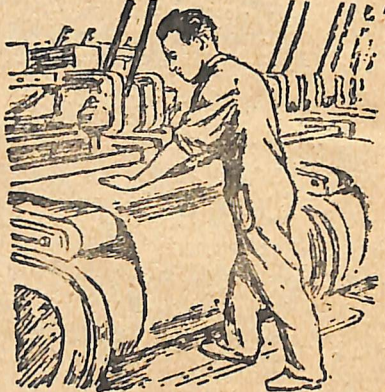
վարդ

վարդեր

բանվորներ

բանվորներ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 60: Կազմեցե՛ք հետևյալ միավանկ բառերի հոգնակին.

Յեզակի

հոգնակի

Որ

գետ

շոր

համ

ույճ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 61: Կազմեցե՛ք հետևյալ բազմականկ բառերի հոգնակին:

այրուներ

աշխատող

աղջիկ

տղա

մանուկ

խրեխա

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 62: Վերջեցե՛ք՝ առարկա ցույց տվող բառի հոգնակին ընչ վերջավորություն ունի:

Յեա բերում եմ պայծառ արև ու տաք որեր:

Յեր զալիս եմ, զաշտերն ունենում են զալար խոտեր,
իսկ անտառները կանաչ տերևներ: Յեա բերում եմ ծաղիկ-
ներ ու թիթեռներ, բերում եմ սիրուն թռչուններ, վորոնք
զալիս են հեռու յերկիրներից:

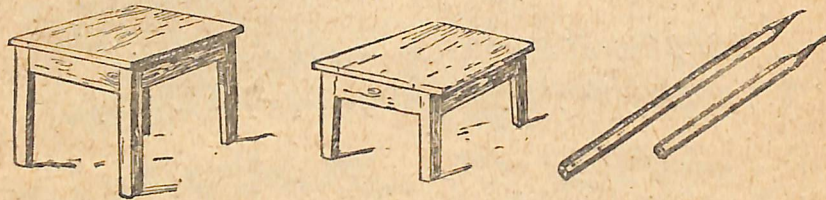
Միթե ինձ չեք սիրում:

8. ԱՌԱՐԿԱՅԻ ՎՈՐՊԻՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 63: Գրեցեք հարցերի պատասխան-
ներն ըստ նկարների:

Ինչպիսի սեղան

Ինչպիսի մատիտ

(Փոքր մեծ կարճ լերկար)

Փոքր, մեծ, կարճ, լերկար, ջանասեր, ծուլ
և նման բառերը ցույց են տալիս առարկայի
վորպիսությունը:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 64: Կետերի տեղը դրեք վորպիսու-
թյուն ցույց տվող բառեր

. զաշտ արտ
. կով զառնուկ պիտներ
տղա ուլիկ աղջիկ

Վորպիսություն ցույց տվող բառերը պա-
տասխանում են ինչպիսի հարցին:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 65: Արտագրեցեք և ընդգծեցեք
վորպիսություն ցույց տվող բառերը:

Մ Ա Յ Ի Ս

Ալ ու ալվան վառ մայիս,
Դու ամենից լավ ամիս,
Կյանք ու արև ես տալիս.
Ի՜նչ սիրուն ես, ջան մայիս:

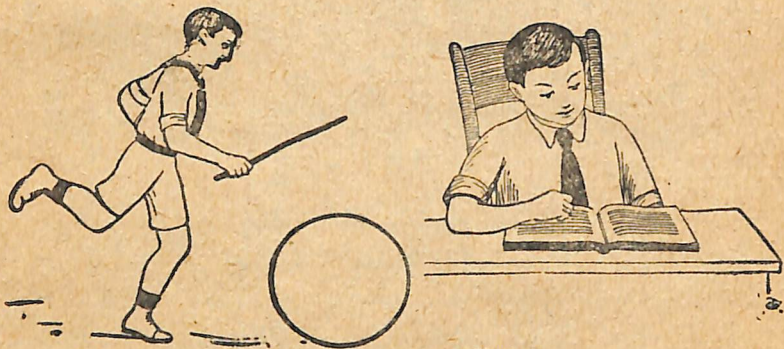
ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 66: Ինչպիսի հարցի միջոցով գտեք
առարկայի վորպիսությունը ցույց տվող բառերը և ար-
տագրեցեք:

Ե՛յ, կանաչ ախպեր,
Ե՛յ, ճանաչ ախպեր,
Արի, քեզ հեռ բեր,
Արևի շողեր:
Բեր անուշահոտ

Ծիւ, ծաղիկ ու խոտ,
Կարկաչուն վտակ,
Յերկինք կապուտակ,
Խատուտիկ հավքեր,
Զրնգան յերգեր,
Գառների մայուն,
Խաղ, ուրախութիւն...
Ե՛յ, կանաչ ախպեր,
Ե՛յ, ճանաչ ախպեր:

9. ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 67: Կետերի տեղը գրեցէք, թե ի՞նչ է անում աշակերտը:

Գուրգենը... Գուրգենը... Գուրգենը... Գուրգենը...

Խաղում ե, սովորում ե, ուտում ե, քնում ե
բառերը ցույց են տալիս առարկայի գործողութիւնը:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 68: Գրեցէք, թե ի՞նչ է անում ամեն մեկը:

Գործողութիւնն ցույց տվող բառերը պատասխանում են ի՞նչ է անում, ի՞նչ արեց, ի՞նչ անել հարցերին:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 69: Շարունակեցէք բառացանկը, ավելացնելով առարկայի գործողութիւնն ցույց տվող բառեր:

Ի՞նչ է անում: Գրում ե, լսում ե...

Ի՞նչ արեց: Գրեց, լսեց...

Ի՞նչ անել: Գրել, լսել...

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 70: Արտագրեցէք և առարկայի գործողութիւնն ցույց տվող բառերի տակ գիծ քաշեցէք:

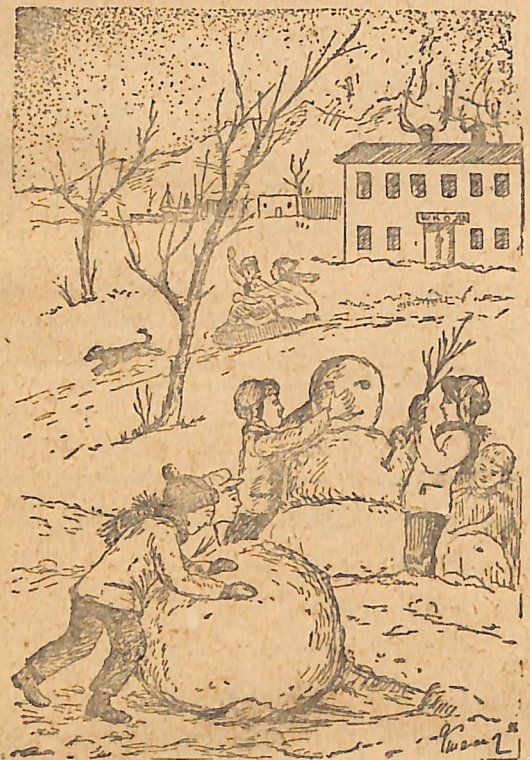
ԾԻՏԻԿԸ

Յերգում եմ, յերգում
Յել ուրախանում,
Վոր իմ յերգերով
Աշխարհն է հրճվում:

Իմ գործն ե՛ անվերջ
Յերգել ու յերգել,
Ազատ ու անհոգ
Վեր ու վար ճախրել:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 71: Ի՞նչ հարցի յեն պատասխանում
գործուղութունն ցույց տվող բառերը.

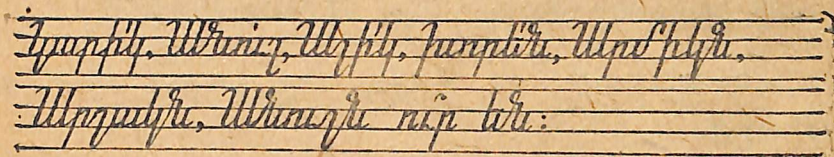
Ձ Մ Ե Ռ

Ձյուն ու ցուրտ լեկավ
Առու, գետ լեց,
Ի՞նչ սպիտակ գորգը
Ձմեռը փռեց:

Ձյունը ծնկահար
Նստեց մեծ ճամփին,
Սպիտակ հյուսերը
Կիտեց գետափին:
Ծառեր ու թփեր
Ձմեռն արծաթեց,
Սար ու ձոր ընկավ,
Կալեց ու կապեց:

10. Մ Ե Ծ Ա Տ Ա Ռ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 72: Արտագրեցե՛ք:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 73: Քանի՞ անուն կասես՝

գետի. Վոլգա. . . .
սարի. Արագած. . . .
գյուղի. Քանաքեռ. . . .
քաղաքի. Յերևան. . . .
տղայի. Արամ. . . .
աղջկա. Հասմիկ. . . .

Գրելիս մարդկանց, գետերի, լճերի, գյուղե-
րի, քաղաքների, փողոցների, խրկիրների անուն-
ները սկսում ենք մեծատառով:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 74: Գրեցեք յերեք տղայի անուն,
չորս աղջկա անուն:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 75: Կազմեցեք հինգ անուն և ազգա-
նունների ցուցակ:

1. Հրաչյա Հովսեփյան
2.
3.
4.
5.

Գրելը սկսում ենք մեծատառով: Վերջակե-
տից հետո ել սկսում ենք մեծատառով:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 76: Գրեցեք ձեր հասցեն հետևյալ
որինակով:

շամարյվի շրջան

Պարդապու գյուղ
Խենդրիկ շարիրյանին

Կամ

Շերեվան

Նապրանդյան փողոց N45
ջուլիսա շարիրյանին

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 77: Լրացրեք այս անկետան:

1. Անուն
2. Հայրանուն
3. Ազգանուն
4. Բնակության տեղը (գյուղ կամ քաղաք).
5. Փողոց և №

11. ԱՌՈԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 78: Վճր բառն և հարց արտահայտում:

Ծիարը ծախն հարցրեց.
— Ո՞ւր ե ճուտդ, ծիտ:
Ճուտը գլուխը բնից հանեց և
պատասխանեց.
— Ծիտ.

Հարց արտահայտող բառի վերջին ձայնավորի վրա դրվում է հարցական նշան (°)

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 79: Կարդացեք, գտեք, թե Վոլոնտե և հարցնող բառերը, ի՞նչ նշան ունեն իրենց վրա:

Յերգում եր մարիկ կկուռ:
Մին ել ընդ՝ աղվեսն եկավ:
— Ես սարը իմն ե,
Ես ծառը իմն ե,
Ծառում փչակ կա,
Փչակում մի բուն,
Ես ո՞վ ե յեկել
Տիրացել թաքուն:
Ախ դու կկո՞ւ, հիմա՞ր կկու,

Քանի՞ փոքրիկ ձագ ունես դու:
— Յերեք հատ ձագ, աղա՛ Սղվես:
— Յերեք հատ ձագ ցույց կտամ քեզ:
Ու չե՞ս ասել, դու, անամոթ,
Մինը ծառա ղրկես ինձ մոտ:
Ձգի շուտով մի հատը ցած,
Թե չե կացինս հրեն սրած,
Գնամ բերեմ,
Ծառը կտրեմ...

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 80: Հետևյալ հարցերին պատասխանեցե՛ք լրիվ նախադասություններով.

Ի՞նչ ե անունդ:
Ի՞նչ ե ազգանունդ:
Վո՞ր գյուղից կամ քաղաքից ես:
Քանի՞ տարեկան ես:
Վո՞ր առարկայից գերազանց կամ լավ
գնահատական ունես:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 81: Տրված պատասխանների համար
գրեցե՛ք լրիվ հարցեր:

.
Կարժիր բանակն ե պաշտպանում մեր յերկիրը:
.
Ուղում եմ լինել ոգաչու:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 82: Գտե՛ք, վո՞ր բառերն են շեշտված
արտասանվում. ի՞նչ նշան կա նրանց վրա:

Կարդա՛ ա՛յ իմ խելոք մանուկ,
Կարդա՛, գրի՛ր տարի՛ն բոլոր
Կարգացողի խելքն ե՛ կտրուկ,
Միտքը պայծառ ու լուսավոր։

Հրաման, դիմում կամ պահանջ արտահայտող բառերի վերջին ձայնավորի վրա դրվում ե՛ շեշտ (')։

Շեշտ ունեցող բառն ուժեղ ե՛ արտասանվում։

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 83։ Արտագրեցե՛ք և ընդգծեցե՛ք շեշտ ունեցող բառերը։

Արևը.— Սիրո՛ւն աղջիկ, ի՛նչ դրկեմ քեզ։

Աղջիկը.— Յես ծաղիկներ կուզեմ պես-պես։

Արևը.— Ա՛յ աղբյուրներ, ա՛յ գետակներ

Մառցի տակին քնած եք դեռ։

Դո՛ւրս յեկեք, դո՛ւրս,

Շո՛ւռ գեպի լույս։

Նոր աշխուժով

Ու նոր ուժով

Կարկաչեցե՛ք

Ու կանչեցե՛ք

Հողում քնած սիրուններին,

Ծաղիկներին ու ծիլերին։

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 84։ Գտե՛ք այն բառերը, վորոնք լերկար են արտասանվում. ի՛նչ նշան կա նրանց վրա։

Ծաղիկները.— Բարե՛վ, բարե՛վ, կարմիր առև,

Ա՛խ, ի՛նչ լավ ե՛ դեպի վերև —

Ազա՛տ, լմա՛յս, տա՛ք,

Կապույտ, հստա՛կ...

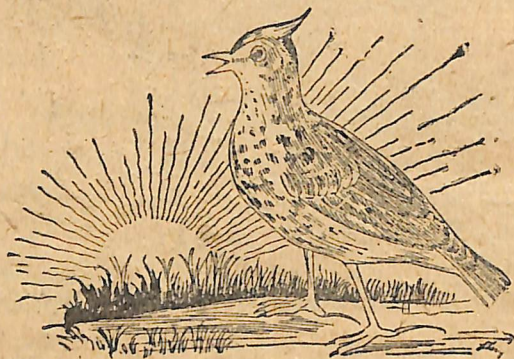
Արևը.— Սիրո՛ւմ եք ինձ...

Ծաղիկներ.— Ա՛խ, ենպե՛ս եմ սիրում, ենպե՛ս,

ե՛լ առանց քեզ չեմ ապրի յես...

Բառի յերկար արտասանվող վանկի վրա
դրվում է բացականչական նշան (")

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 85: Արտագրեցեք և ընդգծեցեք բա-
ցականչական նշան ունեցող բառերը:

ԱՌԱՎՈՏ

Պայծառ արևը բարձրացավ լեռկինք և լուսկեփայլ
ճառագայթները տարածեց յերկրի վրա:

Առաջին ճառագայթն ընկավ արտուտի վրա:

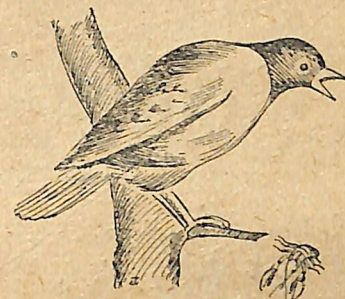
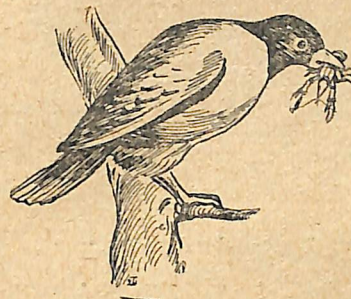
Արտուտը թփրտած, թափ տվեց թևերը, դուրս թռավ
բնից, բարձրացավ վեր ու վեր և սկսեց յերգել բարձրա-
ձայն.—

Ճի՛վ, ճի՛վ, ճի՛վ, ճի՛լի-վի՛լի,

Ճի՛լի-վի՛լի, վճառ, վճառ, վճառ, ճը՛ռռ...

Հարցական նշանը, շեշտը և բացականչական
նշանը կոչվում են առոգանության նշաններ:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ 86: Կարդացեք և ցույց տվեք, թե
վժը բառն ի՞նչ նշան ունի, ի՞նչպես պետք է կարդալ:

Յ Ե Ս

Ազոավը բռնեց մի խեցգետին և նստեց ծառին:
Խեցգետինն ուղեց ազատվել նրա կողից ու ասաց
նրան.

— Վոսկեհատիկ, ազոավ քույրիկ, հի՛վ է մեզնից կեղ-
տուտ:

Ազոավը սեղմեց կտուցը և կռուաց.

Դճա...

— Վոսկեհատիկ ազոավ քույրիկ, հի՛վ է մեզնից նախ-
շունը:

Ազոավը բացեց կտուցն ու կռուաց.

Յեա...

Կտուցը բաց անելուն պես խեցգետինը կողից ըն-
կավ ջուրը և ազատվեց:

Ց Ա Ն Կ

1. Նախադասութիւն	4
2. Բառ և վանկ	8
3. Հնչյուն և տառ	11
4. Տողադարձ	16
5. Ուղղագրութիւն	19
6. Առարկայի անուն	27
7. Առարկաների թիվը	31
8. Առարկայի վորպիսութիւն	36
9. Առարկայի գործողութիւն	38
10. Մեծատառ	41
11. Առողջանութիւնի նշանները	43

Պատ. խմբագիր՝ Գ. Սեվակ
 Տեխ. խմբագիր՝ Ի. Վարդանյան
 Սրբագրիչ՝ Բ. Ղուկասյան
 Կոնտորի սրբագրիչ՝ Յե. Տ. Մինասյան

Գլաւիտի լիազոր՝ Վ—2054 Հրատ. 4910.

Պատվեր 476. Տիրաժ 65.000.

Թուղթ 62×94. Տպագրակ, 3 մամ.

Մեկ մամուլում 24180.

Հանձնված է արտագրութիւն 13 մայիսի 1939 թ.

Ստորագրված է տպագրութիւն 25 հունիսի 1939 թ.

Պետհրատի I տպարան, Յերևան, Լենինի, 65.

ՈՒՍՈՒՑՁԻՆ

Գործածելուց առաջ աշակերտների դասագրքերում ուղղել
 հետեւյալ սխալները. վորոնք հետեանք են սրբագրիչ Բ. Ղու-
 կասյանի անփութութիւնի:

Եջ	Տող	Տպված է	Պետք է լինի
14	6	Աա, Բբ, Գգ, Դդ, Զզ, Եե, Ըը	Աա, Բբ, Գգ, Դդ, Եե, Զզ
25	14	Մըջուն	Մըջուն
27	18	պար-եվուհին	Պար-եվուհին
48	9	թփրտած	թփրտաց

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928106

17 1939

ԳԻՆԸ 50 Կ.

ԿԱԶՄԸ 50 Կ.

206

11

28406

А. ГАРИБЯН

АРМЯНСКИЙ ЯЗЫК

Грамматика и правописание

Учебник для 2-го класса.

Гиз Арм. ССР, Ереван, 1939 г.